

Lj. Protić i D. Sokolović, da pregleda nacert zakona o grad. školama. Po pregledu ovaj zakonski projekt uskoro će biti pretresan i u plenumu Prosvetnog Saveta.

— **Šolska mladina enorazrednice v Razborju** pri Zidanmostu je odposlala ruski gladojuči mladini nabranih 306 kron potom pristoj. orož. postaj. poveljstva Zidanmost.

— **V bój za staro pravdo!** Ljudska in mladinska igra v 5. delih. — 1. Sv. vira (paganska pravljica). 2. Sv. Ciril in Metod. 3. Umeščevanje slovenskih knezov. 4. Kmečki upor. 5. Ilirija. 6. Po ujedinenju — epilog. — (Vsak del se lahko proizvaja samostojno.) Spisal jo je tov. Josip Lapajne. Kdor bi se zanimal, naj po hiti v Cerkli pri Kranju, kjer jo šolska mladina prvič proizvaja dne 18. junija 1922 ob 3. uri popoldne. Pešizlet iz Kranja do Cerkli — 2 uri, nazaj na »lojtrah«. Do svidenja!

— **Iz Prekmurja. »Razmere okrajnih učiteljskih društev za Prekmurje«** so vsled skrajne brezbriznosti odbora nevzdržne. Obvestilo o tem smo prejeli v obliki grajalnih dekretov predsednik, tajnik in blagajničarka. V delno opravičbo izjavljajo v zadevi jaz kot predsednik ter tov. Duje kot tajnik, da sva storila v dosego reda v poslovanju dovolj mudnih, dragih potov in mučnih intervencij. Blagajniška knjiga, obenem imenik plačujočih članov tiskovine članskega izkaza in čeki za plačevanje članarine so v rokah g. blagajničarke. Potrebno je, da povzame pojasnilno besedo tudi g. blagajničarka ter obrazloži, zakaj ne izroči — in zakaj ne vrši poslov. — Avg. Požegar, predsednik.

— **Državna realna gimnazija v Ptuj.** Prijave za sprejemni izpit v I. razred dne 29. junija od 9. do 11. ure. Zadostuje tudi, ako raynateljstvo do tega dne po pošti dobi rojstni list in šolsko izpričevalo, ki mora imeti opombo, da je izdano v svrhu vstopa v srednjo šolo. Sprejemni izpit dne 30. junija pismeno od 8. do 10. ure, ustno pa popoldne po potrebi. Za začetek šolskega leta 1922/23 velja sledeči spored (ki se po morebitnih drugačnih odredbah izpremeni): Dne 11. septembra od 8. ure naprej, sprejemni izpit za II. do VIII. razred, ponavljalni in naknadni izpiti. Dne 12. septembra od 8. ure naprej sprejemni izpiti za I. razred; od 10. do 11. ure sprejem novih učencev iz drugih zavodov. Dne 13. septembra od 10. do 11. ure sprejem starih učencev.

Ravnateljstvo.

## Vestnik učit. ženskih ročnih del.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITELJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

Manika tudi za ta pouk nazoril in učil.

Še zvezki, kjer bi si risale deklice vzorec, katerega morajo izdelati, so malokje uvedeni. Tu bi bilo seveda treba mnogo predrugačiti v dosego lepih uspehov. Toliko o kvačkanju s praktičnega vidika.

Kvačkanje se je razvilo po nekaterih deželah do prave umetnosti. Irske čipke so zaslovele v 19. veku po vsem svetu in so bile deželi ter izdelovalcem vir gmotnega dobička. Razvila se je ta umetnost po posebnih šolah, kjer se je proučevalo

krepko zagovarjal. Nova dela na slovenskem slovstvenem polju, nove šolske in pedagoške knjige in nove učne pomočke je skrbno in hitro naznanjeval in pre-sojeval.

O vsebini tega tretjega slovenskega šolskega lista (prvi je izhajal v Celovcu okoli l. 1850. pod imenom »Šolski prijatelj«), ki je izhajal pet let (1872.—1877.), ugotegnem pri priliki še govoriti. Omenim danes le to, da je na Kranskem dosti uspešno paraliziral delovanje »Krain. Lehrerverein« ter njegovih »Zweigvereine«.

Poguma odbornikom in udom »Slov. učiteljskega društva« na nj mogel udihniti, da si njih majhno število bilo tudi v dobi najhujšega vladnega pritiska (1873. do 1877.) značajno.

Vrlenu predsedniku Govekarju so njegovo značajnost gotovo v greh šteli, ker je bil v tistih časih z Iga prestavljen v Šiško. »Slovenski učitelj« je na vzdramil na Štajerskem slovenske tovariše, da so imeli pogum, govoriti v svojih društvih oba jezika in da se svojih nadzornikov (v Gradcu neki Rožek, menda češki rojak), niso preveč bali.

Le na Koroškem ni imel »Slovenski učitelj« nič uspeha, ker ga ondotni tovariši (s čisto malo izjemo) niso marali brati L. Lapajne.

motive beneških čipk, in te motive uporabljajo za kvačkane čipke. Ta ničn kvačkanja je 1. umetnost, 2. izdeluje samo luksurjozne predmete in pride na osnovni šoli manj v poštev.

Enako moremo trditi o klekanju. Ta tehnika izdeluje same čipke, sam luksus. Razširila se je tako hitro, da se ne more ugotoviti v kateri deželi se je najprej izvrševala. Dognano je, da so se čipke z dvema paroma vreten izdelovale že v 15. stoletju v Italiji, Španiji in Nizozemski. Iz te preproste tehnike se je potem razvilo čipkarstvo po raznih deželah z raznimi motivi. Čipke, v katerih je videti tkani trak, ki se vije po vsem vzorcu, so imele svoj izvor v Brabantu. Od tam je došla bajé begunka na Saško in naučila Barbaro Uttmann te tehnike, Barbara Uttmann jo je l. 1561. začela širiti in se je po Češkem in Ruskem do dandanes ohranila kot domača industrija. Drugim motivom klekanih čipk z mrežastim dnem, po katerem se vijejo okrasni slični beneškim čipkam, se pripisuje izvor v Milanu. Genova ima zopet druge motive. Razlika med genovskimi in ruskimi motivi je zelo velika. Izrazi, s katerimi zaznamujemo različno motanje niti pri klekanju, kažejo kako in kje se je ta tehnika razvijala. (Težki, ruski ječmen in oves, nežni francoski, Tull, Valenciennes, Brabant, Eternelle, Bruselj itd.) Na Saksonskem se je ustanovilo 28 čipkarskih šol, v katerih se učijo 6—14 letne deklice. Letni zaslužek deklice je znašal (v predvojnem času) k večjemu 100 mark. Tudi šole, kjer se izobrazijo učiteljice za to delo imajo tam, šola obsega štiri letnike. V osnovno šolo ta tehnika ni bila sprejeta ker ni pomembna za splošno vzgojo. V Sloveniji imamo tudi več čipkarskih šol. V teh šolah se vadijo, proizvajajo čipkarske umetnosti vseh narodov in se je na podlagi različnih motivov ustvaril poseben tip, ki je prišel v promet pod imenom idrijske čipke.

Bobinet stroj, izumljen okrog l. 1800 in še drugi stroji za izdelovanje čipk so seveda potisnili v ozadje domačo industrijo raznih krajev. Kier pa je ta industrija še razvita, bi morala šola zainteresirati učenke za njo. Kier se klekanje ne goji kot posebna industrija — to je v agrarnih krajih, kjer poljedelstvo ne dovoli časa za tako delo — tam ni pomembno za osnovno šolo in mnogo bolj primeren predmet za posebne in umetniške šole ročne dela. Na učiteljsko smo se vendar naučile tudi te tehnike.

Kratek čas pred vojno se je splošno trdilo, da je pletenje nogavice prevelik luksus. Za tri krone se je dobilo šest parov dobrih nogavic. Na roke pletene nogavice pa so stale par 3 krone in dolgi, mučni trud. Poznala sem šole, kjer se je vsled tega pletenje sploh opustilo. Ni se pletlo ne nogavic, ne drugega nič. Vojska je dvignila pletenju ugled. Doma, na roko pletene nogavice so trpežne, se dajo podplesti po večkrat in pavola ne stane toliko kakor par kupljenih nogavic. Tudi se iz lana sprede nit doma in se barva, iz domače volne pa delamo tople, trpežne, zimske nogavice.

Ali bi morebiti vendar kazalo opustiti pletenje vzorčnega traka? Pletenje je težja tehnika nego kvačkanje. Deklica se mora deli časa truditi predno zna tako enakomerno, elastično in brez pogreška pletiti, da se lahko loti nogavice. Dandanes ne pletemo samo nogavic. Iz volne izdelujemo ionice, kane, otroške obleke, krila in vsakovrstne druge reči. Te reči se pletejo s posebnimi okraski-vzorci. Na vzorčnem traku pridobi deklica spretnost v pletenju in se nauči vzorce v izdelovanju raznih predmetov.

(Dalje sledi.)

## Vestnik meščanskih šol.

JOSIP BRINAR: ČITANKA ZA MEŠČANSKE ŠOLE.

III. del.

Dokler so prehodni učni načrti, dokler se o le-teh posamezne šole šele posvetujejo, kako jih izvesti in izpolniti, da bodo res ustrezali vsem pogojem mešč. šol v Sloveniji, toliko časa ne izdajajte novih učnih knjig. Po učnem načrtu se ravna vsaka učna knjiga, sicer je načrt iluzoren in nepotreben. Učnega načrta ne smemo danes prikrajati za kak poseben tip mešč. šole, temveč mora biti skupljen tako, da lahko učenec prestopi v obrtno, trgovsko, srednjo šolo in učiteljše. Zato je treba učne načrte vsaj primerjati, Slov. učni jezik na mešč. šolah hira, odkar so mu oddeljene le 3 ure; te trditve ne ovrže propagandni izgovor, da se vrši ves pouk v slov. jeziku. Formalna vsebina slovensčine kot učnega predmeta je, da učenec pravilno slovensko govori.

Čita in piše, idejna vsebina pa je, da učenec s spoštovanjem vzljubi svoj jezik, ki mu bodi »jezik vseh jezikov, gibčni veter vonjivih blagoslavij, čista jasnost, bolj čista od lutranje prozornosti neba, zlahtni sok«. »največji umotvor našega rodu« — in to more dati učencu le jezikovna učna ura, nikoli drugi predmeti.

Ko bodo učni načrti izpolnjeni in dovršeni, tedaj naj prosvetno ministrstvo razpiše za vsak predmet konkurenčno ureditev učne knjige, kakor je to storilo pri učni knjigi o narodnem zdravju. Tako je upati, da dobimo od najboljšega najboljšo. Če tako dosega vse druge stroke sama dovršena dela, je to evidentno prava pot.

Mogoče so sestavitelju naročili, naj hiti, da preje dobimo ono, o čemer se sami ne vemo, kako bi. Mislim, da smo si v tem edini, da ne vemo še dodobra, kako je z našo mešč. šolo. Po različnih tipih tipljemo, pravega, enotnega pa ne zadenemo.

To je s čitanko v važni zvezi! Šoli obrtno trgovskega značaja ta čitanka ne ustreza, enotni mešč. šoli kot tipu nižje srednje šole tudi ne. Vzroki so jasni! Za šolo prve vrste bi naj bili obrtni in trgovski sestavki številne zastopani, v drugem primeru bi morala biti čitanka slovsvena, t. j. absolventu bi morala dati v minijaturi Sketovo slovstvo, ki je predpisano za višje razrede srednjih šol. Če pa namerava Brinar za 4. razred še posebej sestaviti čitanko, potem je v 3. delu marsikaj odveč in marsikaj manjka.

Toliko načelnih pripomb!

Naši prosvetni cenzorji naj vzamejo v roke le eno knjigo: »Četrto čitanko za nižje pučke šole u Hrvatskoj i Slavoniji« (Dr. Čajkovac), ki je izšla l. 1921. Kolika razlika! To je čitanka, ki je res napredek! Luksurijozno izdanje s 4 barvastimi ponatiski slavni hrvatskih umetnikov upodabljaioče umetnosti in z nebroj drugimi slikami; cena ji je le K 24. Brinarjevi čitanki, ki nosi le Aleksandrovo sliko, je cena K 64; skoro trikrat toliko. Res je: v enem letu je v vrednosti vse padlo, oziroma se je dvignilo, toda ta razlika v izdani in ceni je prevelika.

Vse je nekako prazno, enolično, nič resnično razveseljivega, nobenega vidnega napredka: kakor bi obrnil staro sukno narobe, jo nekoliko zlikal in ji prišil nove gumbe! Saj imamo tudi Slovenci slike naših mojstrov, ki kličejo po uvrstitvi v čitanko. (Tratnikovi »Begunci«, Grobarjev »Sejalec« itd.). Tudi dramatika je preborna: Aškerčev »Zlatorog« je sicer srečno izbran, toda premalo je to.

Poglejmo Wichtreiovo »Mutter-sprache«! Nemška učna knjiga je, pa bi bila sestavitelju lahko za vzor.

Tone Gaspari.

## Vestnik učitelj. upokoencev.

—up Beračit nikar! V 17. št. »Učit. Tov.« sem čital, da je Društvo vpokojenega učiteljstva v Sloveniji dobilo od raznih denarnih zavodov, dobrotnikov in dveh učit. društev 3730 K in to na prošnjo društvenega odbora. Ako bi se vsota razdelila na ude, dobil bi vsak, oziroma vdova po njem 29 K. Med dobrotniki sta tudi celjsko in ptujsko učiteljsko društvo, prvo z 200 K, drugo pa z 20 K. Od te vsote bi prišlo na upokojenca oz. dediča 1 K 71 vin. Vlada nam je izboljšala gmotno stanje. Pustimo vsako beračenje, posebno na sem proti temu, da bi se nadlegovala učiteljska društva. Ta imajo dovolj izdatkov za knjižnice, delegacijska zborovanja itd. Učit. društva pa imajo tudi sitnosti z udi, ki neredno ali sploh ne plačujejo udnine. O tem sem se pripril dovolj ko sem predsedoval 20 let ptujskemu učiteljskemu društvu. Sicer pa je gotovo dandanes boljše v tem oziru. Ali ne? — Svetoval bi pa, da bi se posameznim, v bedi živečim učiteljem ali njihovim sirotam pomagalo na ta način, da bi se za nje nabiralo. Vsota, ki je za Društvo vpokojenega učiteljstva brezpomembna, bi na bila posamezniku velike vrednosti. — Žiher.

## Obrtno nadaljevalne šole.

—k Podkrajšek, Državlanski nauk. V kr. zalogi šolskih knjig in učil je izšla knjiga Podkrajšek državljanski nauk za obrtna učilišča. Obenem priporoča knjiga za obrtnike I. del obrtnik v svojem poklicu. Ta knjiga nudi mlademu obrtniku obilne poučne tvari, in sicer vajencu in pomočniku ter tvornišskemu delavcu, največ pa samostojnemu, zlasti mlademu obrtniku, ki ga pouči o vseh dolžnostih in pravicah (nastop obrta, obratne naprave, obseg in izvrševanja obrta, konec obrtne pravice, prenos obrtov, tekmovanje, razstave, zadrage, kredit, trgovinske in obrt-

ne zbornice itd.); dodatek I. se peča z važnejšimi posameznimi obrti, dodatek II. pa vsebuje vzorce za različna naznanila. Hvalevreden je tudi nemško-slovenski in slovensko-nemški slovarček posebno na privezani beli listi, na katere se lahko za beležujejo spremembe v različnih predpisih.

## Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Šola v Št. Pavlu pri Preboldu je priredila na Vnebohodovalo lepo uspešno šolsko veselico. Pod spretnim vodstvom učitelja g. Roša in sodelovanjem tukajšnjega učiteljstva so se izvajale vse točke bogatega sporeda precizno. Deklamacije so bile brezhibno prednašane. Predvsem je žel »Zalostni mišek« pri gledalcih srčnega smeha. Pravo zlato zрно nam je nudil Župančičev »Razgovor«. To tragedijo dveh človeških src pa je preje komentiral g. režiser s par jasnimi besedami, da je bil navzočim razumljiv, ta v dušo segajoč dvogovor med materjo in sinčkom. — Trodejanka »Potovanje v deveto deželo« je jako ugajala. Nastop igralcev je bil siren, igrali so naravno. — Tudi pevске točke pod vodstvom g. nadučitelja Pečarja so se dobro proizvajale. Želi se, da bi g. Roš kmalu zopet nastopil s svojimi nadarjenimi diletanti.

—po V Studencih pri Mariboru je šolska mladina uprizorila na binkoštno soboto in nedeljo mladinsko igro »S neguljičica« v prostorni telovadnici Sokolskega doma. Uprizoritev je v moralnem oziru nadvse pričakovano dobro uspeša, čeprav so nastopili z večine otroci, ki so bili do preobrata že popolnoma »nemški«. Kaj zmore šola v kratkem času kljub težavnim razmeram, se je videlo pri tej prireditvi. Prireditelj je posetil tud gosp. nadzornik Lichtenwallner, kar je bilo malim igralkam in igralcem v posebno zadovoljenje. Prejšnji petek se je igralo brezplačno za vso šolsko deco.

—po Iz Bukovščice. Dne 5. t. m. (Binkoštni ponedeljek) se je priredila v Bukovščici p. Selca vrtna veselica s sledečim vzporedom: 1. Trije tički (burka v 2 dej.). 2. Šaljiva pošta. 3. Srečkolov. 4. Ples in prosta zabava. Čistega dobička je 16.000 kron, ki se uporabi za popravo poti. Poleg tega se je obvezal dati vsak kmet še po eno smreko. S tem smo pokazali, da z dobro voljo se da vse doseči. Vse točke prireditve so bile pod vodstvom tukajšnjega šolskega voditelja Štefana Scheina.

—po Predoslje. Učiteljstvu in šolski mladini v ponos je bil krasni uspeh treh prireditelj predoseljske šole. Mično ljubki so bili malčki v dramatiziranih deklamacijah, samozavestno je prikipevala domovinska ljubav v igri: Za domovino — iz prsi večjega naraščaja, solzno ginenost je vznemila 4 dejanska himna materini ljubavi v igri »Lojzka«, brezhibno so zaorila otroška grla v domorodnih pesnicah, posnemanja vredna je bila hvala pozabljenega »narodne noše«; tako dična oprema, kakor izborni kostumi, vse je pričalo o marljivem, požrtvovalnem delu vsega domačega učiteljstva. Sklonjene glave starih možakov, leskeče solze na ženskih obrazih, radostni vzkliki malih gledalcev, naj vas bodre na trudopolnem potu, ki je edino pravi.

—po Dekliška osnovna šola na Jese-nicah je praznovala dan kraljeve poroke s šolsko prireditvijo. Na programu so bile primerne deklamacije, pevске točke in dve igri. Dohodki se porabijo v prid ljudske knjižnice, ki se ustanovi na šoli.

## Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA. »SRPSKI KNJIŽEVNI GLASNIK«.

(Konec.)

Milutin Jakšić (Crnja - Banat). »Dvoje je čim zakonodavstvo može ubrzati proces približavanja: dobro uredenje države i dobro uredenje društva našeg«. »No ma kakvo da bude državno uredenje, nema ga koje će sve zadovoljiti. Za konsolidaciju države, međutim, nužno je zadovoljstvo što većeg broji, državljana. Ono se može postići poglavito dobrim uredjenjem našeg društva, osobito rešenjem agrarnog pitanja. Ekonomsko oslobođenje je za narodne mase najglavniji deo oslobođenja. Zbog ekonomske potlačenosti ostavljale su one rodnu grud. Nije ih oslobodio ko ih i ekonomski ne oslobodi. Što te mase idu za plemenskim i konfesionalnim strankama, to je zato što im one obećavaju ekonomsko oslobođenje. Ali država je ona koja ga može i dati. Srbija je već jednom dala svom narodu zemlju. To sad treba da primeni što bolje i što savršenije na

nove krajeve. Ako naša država da narodu zemljo, najjačom vezom vezače ga za sebe, i on će braniti svoju otadžbinu kao što je srpski seljak branio obožavanu Srbiju. Rad u zakonodavstvu, po mom mišljenju, trebao bi da je ovaj: prvo agrar, pa posle podela države na oblasti».

—k. Dobili smo na ogled Konstantin Cvejić: Život zemljin (iz fizičke geografije i geofizike). U »Predgovoru« kaže autor među ostalim: »Knjiga ova sadrži tumačenje skoro svih pojava, koji se zbivaju na Zemlji (na površini, u atmosferi, u unutrašnjosti). Zbog toga nosi naslov Život zemljin. U njoj sam pokušao da sve pojave svedem na jedan uzrok, pa ujedno da pružim novu ideju.« Sadržaj: Uvod. O sili i kretanju. Preobražaj tela. Odnos između centripetalne i centrifugalne sile A) Na zemlji, B) U vasioni. Čvrsta masa zemljina i njena okolina. Slobodno padanje i akceleracija. Visak. Postanak vode i kretanje njeno. Pojav i uzrok pojava. A) Sploštenost zemljina, B) Trusovi, Vulkanizam, Pomeranje obalskih linija, Dejstvo endogenih sila. Unutrašnja linija za ravnotežu i njeno kretanje. Nagib zemljine osovine. O materiji. Plima i oseka. Morske struje. Meteori. Organska bića i Zemlja.

—k. Srpski Književni Glasnik, knj. VI, br. 2, od 16. maja 1922 ima sledeći sadržaj: Videnje (pripovetka) od Milana Kašanina; Smrt Florijana Kranjčeca (pripov.-kraj) od Miroslava Krleža; Kobna večer (pes.) od Alekse Šantića; Maris Stella (pes.) od Anice Savić-Rebac; Ispovest (pes.) od Živka Miličevića; Politika Italije pre i posle rata od Živojina Balugđića; Anketa o srpsko-hrvatskim odnosima (IV.) od Dr. Uroša Desnica, M. Avramović, Uredništvo »Hrvata«, V. Brajević, Šukrija Kurtović; Svetomir Nikolačević od Pavla Popovića; Književni pregled: Umetnički pregled; Pozorišni pregled; Politički pregled; Ocene i prikazi; Beleške.

—k. Knjigovodstvo za lesne obrte (mizarstvo, kiparstvo, rezbarstvo, strugarstvo, kolarstvo in sodarstvo.) Spisal Henrik Podkrajšek, profesor na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Knjiga je opremljena z mnogimi skicami k računom in vsebuje sledeča poglavja: O knjigovodstvu sploh: Najvažnejši pojmi v trgovini. Zakonita določila. O kolkovanju obrtnih knjig. Kdo je dolžnik, kdo je upnik. Kako so urejene knjige obrtnega knjigovodstva. Račun ali konto. Prenos ali transport. Knjige obrtnega knjigovodstva: Bistvene knjige, Inventarna knjiga, Blagajniška knjiga, Olovna knjiga. Proizvodna knjiga ali knjiga za izdelke. Postranske ali pomožne knjige, Pisemski prepisnik, Mezdna knjiga, Menična knjiga, Založna knjiga, Blagovna knjiga. Zgledi in naloge za mali obrat, Strojni obrat, Tabelarno knjigovodstvo, Kiparjevo knjigovodstvo, Knjigovodstvo za strugarje z ročnim obratom — s strojnim obratom. Knjigovodstvo za kolarstvo, Knjigovodstvo za sodarski obrt. Dodatek: Prispevna tarifa začasne delavske zavarovalnice za nezgode za Slovenijo v Ljubljani. Tarifa zavarovalnih prispevkov za bolezen. Seznan orodja, ki ga mora imeti vsak mizarški pomožni delavec. Seznan orodja za skupno rabo v mizarški delavnici. Slovensko - nemški in nemško - slovenski slovarček.

—k. Ivan Lapajne: Jugoslovanski posojilničar in zadrugar, Vsebina knjige: Predgovor. — Teoretični del. — Važnost in bistvo posojilnic, kmetijskih in drugih zadrug. — Zgodovinski pregled. — Raiffeisen pri Nemcih. — Schulze-Delitsch — Pri Čehih. — Pri Slovencih. — Načela, smoter in pravila jugoslovanskih posojilnic in drugih zadrug. — Pregled jugoslovanskega zadrugarstva. — O raznovrstnih zadrugah sploh. — Praktični del. — O vlogah na urade in njih kolkovanju. — O drugih vlogah na urade in kolkovanje. — Kolkovna lestvica I. — Kolkovna lestvica II. — Prememba pravil in registrovanje prememb. — O registrovanju novih članov načelstva. — Opravilni red. — Pristop zadrugarstva. — Pravice in obveznosti zadrugarstva. — Odstop in odveza zadrugarstva. — Delež. — Posojila. — Osebn kredit. — Posojevanje na ročne zastave. — Zemljiško vknjiževanje dolgov. — Vknjižba in izknjižba. — Zadolžnice. — Menice. — Porokstvo. — Podaljšanje zadolžnic. — Podpisovanje (pri nepismenosti dolžnika ali poroka). — Pregled dolžnikov. — Terjanje in tožbe dolžnikov. — Hranilne vloge. — Naloženi denar in tekoči račun. — Izposojila. — Izposojila od države. — Obresti. — Obrestni računi. — Kazalo obrestnih ključev. — Upravni stroški. — Inventar nepremičnin in premičnin. —

Prehodni zneski. — Vrednostni papirji, priznanice in vojna posojila. — O davkih v obče. — Kako se obdačujejo in oproščajo davka pridobitne in gospodarske zadruge. — Posebna pridobitina. — Rentnina. Poslovni (prometni) davek. — invalidnina. — Odpis za vlagatelje plačanega rentnega in invalidnega davka. — Plačarina. — Neposredne pristojbine. — Pristojbinski namestek. — Darila in nagrade. — Gotovina in poštne čekovne uradu. — Čisti dobiček. — Zadrugi (rezervni) zaklad. — Načelstvo in seje načelstva. — Dolžnosti ravnatelja ali predsednika načelstva. — Nadzorstvo. — Uradniki pri posojilnicah. — Občni zbor. — Zadrugne zveze in revizorji. — Uradni dan. — Mesečni sklepi. — Knjigovodstvo. — Kolkovanje trgovskih knjig. — Knjigovodstvo posojilnic. — Knjigovodstvo drugih (neidenarnih) zavodov. — Posamezne posojilniške knjige. — Knjižice za stranke. — Inventarji (izvlečki, izpiski). — Pisarniški pomočki. — Letni računi. — Priprave za letni račun. — Denarni promet. — Konto zgube in dobička. — Bilanca. — Likvidacija in konkurs. — Razpust posojilnice. — Kazenske določbe. — Dodatek. I. — Marsikaj iz posojilniške prakse. — II. O hrvatskem zadrugarstvu. — Inserati.

—k. Trezvenost. Primili smo 6. broj lista Glasnik društva trezvenosti u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Izlazi troškom Ministarstva narodnog zdravlja. Uređuje: Nikola T. Durić. List je stupio u jedanaestu godinu a izlazi 1. dan svakoga meseca. Cijena mu je 6 dinara na godinu, za dake 3 dinara. Pretplata se i rukopisi šalju Upravi »Trezvenosti« ulica carice Milice broj 9 u Beogradu. Ova sveska za Maj ima ovaj sadržaj: Dan najvećeg uspjeha. Dr. Miloš D. Popović, Alkoholizam. Dr. Jovan St. Kujačić, Alkoholizam i ljekari. M. Budak, Izveštaj lože Preporod broj 6 u Zagrebu. Jovan Udicki, Poslanice jednom nesrećniku. R. Maksimović, Ludačke pare. Dr. Ivan Robida, Boj alkoholu! Žrtve alkoholove. Lijepo pojave. Listak: Stevo Janješević, Na slavi. Iskrice. Nove knjige.

—k. Zakon o obči upravi. — Zakon o oblastni in sreski samoupravi. — Zbirka zakona, III. snopič, v Ljubljani 1922. Pravkar izšla knjižica z zgoraj omenjenima zakonoma, katerima je pridejana še Uredba o razdelitvi države na oblasti, bo izredne važnosti za vsakogar, ki se zaniima za politično življenje. Prinaša namreč zakon, po katerem se bodo v bližnji bodočnosti vršile volitve v oblastno in sresko skupščino.

—k. Leonid Andrejev: Plat zvona. Novele. Prevedel Josip Vidmar. Knjiga prinaša štiri novele Leonida Andrejeva. Andrejev, pesnik groze, izbira v teh novelah predmete, v katerih je našlo to njegovo poglavitno občutje poln izraz. Prva: govori o grozi požarov, druga: izraža grozo strašno potepane čiste ljubezni, tretja: grozo duha, ki se je razdvojil pod tlakom npravnega zakona, ki v morilcu protestira zoper zločin. Novela »V megli« na slika notranjo propadanje spolno bolnega mladeniča, ki ga v navalu obupa privede do umora in samomora. Noveli »Brezdno« in »V megli« sta v Rusiji izzvali mnogo debat. V literarno debato je posegla celo grofica Tolsta, ki je Andrejeva po krivici obsodila za pornografa. Poseben odziv pa je našla v ruski publici zlasti prva teh dveh, ki je povzročila, da se je še dolgo po njenem izidu javno ugribalo in pisalo o usodi posameznih oseb, ki nastopajo v nji. V splošnem je knjiga za predvsemno in predrevolucijsko duševno stanje ruskega naroda značilna.

**Ali je vaša šola že vposlala prispevek za Neratov temeljni kamen »Učiteljskemu domu v Mariboru«? Ko dajemo drugim, dajmo tudi sebi!**

### Naša gospodarska organizacija.

—g Darila in prispevki za Učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Josip Ambrožič je daroval za Učiteljski konvikt 20 K.

### Iz naše stanovske organizacije.

#### Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

— Iz seje Izvršilnega Odbora UJU v Beogradu z dne 11. maja t. l.: Povodom note Čehoslovačke Republike, kojom se javlja, da će se za vreme ferija otvoriti kurs za strance u Pragu: za češki jezik, češku literaturu i umetnost — rešeno:

Objaviti ovo preko »N. Prosvete« s tim, da se posetnici učitelji-ce jave Glav. Odboru, koji će učiniti dalje što treba, da bi se ova stvar izvela do kraja.

### Gibanje okrajnih društva v Sloveniji.

+ UČITELJSKO DR. KRANJSKEGA OKRAJA zboruje 22. junija ob 9. uri v Kranju, Predavanja: g. Horvat: »Alkoholizem in otrok«, ga. J. Miklavčič: »Času primerno«, g. Lajovic: »Pomen § 79.«

+ SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto, dne 24. junija 1922 ob pol 10. v šolskem poslopiju v Laporju po sledečem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Poročilo o seji širšega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. 4. Kako naj ljudska šola pospešuje čebelarstvo. Predgov. tov. Bratoš. 5. Volitev delegatov za II. skupščino UJU. 6. Slučajnosti. Radi obeda se naj javijo udeleženci do 21. t. m. šol. vodstvu v Laporju. — Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu; razum boleznin ni opravičljivega vzroka za odsotnosti. — Radi obračuna naj prinese tovariši-ce k zborovanju bloke za »Učiteljski konvikt« in »Pedag. didakt. odsek«. Ker je to zadnje zborovanje v tem šolskem letu in ker se hočemo posloviti od vseh onih tovarišev in tovarišic, ki se z novim šolskim letom presele iz okraja, se nadeja polnoštevilne udeležbe odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ zboruje v četrtek, dne 22. junija t. l. točno ob 9. uri dopoldne v mestni osnovni šoli v Celju po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve ter poročilo o seji širšega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. 3. Okrajni poročevalci o stanju šolskih vrtov in nadzorstvo za šolske vrtove. Poročata nadzornik Skulj in tov. Petriček. 4. Pri bratih Srbih. Predava tovariš Tomo Kurbus. 5. Nasveti in predlogi. 6. Vprašalna škrinjica se priporoča. Od 8. do 9. ure nevška vaja. Da se udeležijo tega zadnjega zborovanja v tekočem šolskem letu vse tovarišice in tovariši, pričakuje odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJEGRAŠKI OKRAJ zboruje glasom društvenega sklepa v četrtek, dne 22. junija ob 9. uri v Šmartnem pri Slovenjgradcu po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Referat: Naše podrobno delo za šolo v smislu raziskavanja domače grude. 4. Poročilo o seji širšega sosveta UJU. 5. Volitev delegatov za II. skupščino UJU. 6. Slučajnosti. Kdor je prevzel bloke za »Učiteljski konvikt«, naj odda izkupiček kakor tudi nerazprodane listke. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Udeležba je glasom društvenega sklepa obvezna; odsotnost se mora opravičiti. Za kosilo naj se udeleženci javijo vsaj do 20. junija pri šolskem vodstvu v Šmartnu. — Predsednik.

+ LOGAŠKO OKRAJ. UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto dne 24. junija ob 8. uri v šolskem poslopiju v Dolenjem Logatcu po sledečem sporedu: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika o stanju šol v šolskem letu 1921/22. 3. »Šolski red za šole logaškega okraja«. Poroča tovariš M. Kosin. 4. »Deška ročna dela na osnovnih šolah«. — Poroča tovariš J. Hvala. 5. Poročilo knjižničnega odbora. 6. Volitev stalnega odbora. 7. Volitev predsednika razsodišča. 8. Slučajnosti. Po zborovanju ogledovanje razstave deških in deklinskih ročnih del osnovne šole v Dol. Logatcu. Udeležba je obvezna. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Kosilo je naročiti vsaj do 22. junija t. l. pri šol. vodstvu v Dol. Logatcu. Na svidenje! Odbor.

+ KONJIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto dne 24. junija 1922 zadnjič v tekočem šolskem letu in sicer ob 11. uri v Zrečah. Vzporod: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Pomen in ustroj kmet. nad. šol, predava tov. Fr. Golež. 4. Vprašalna škrinjica. 5. Slučajnosti in predlogi. Glede obeda se je prijaviti pravočasno pri tov. K. Mravljak, nadučitelju v Zrečah. Polnoštevilne udeležbe zanesljivo pričakuje odbor.

+ DRUŠTVO UČITELJIC, UČITELJIC ŽENSKIH ROČ. DEL IN OTROŠKIH VRTNARIC V MARIBORU ima svoj občni zbor dne 1. julija ob 10. uri predpoldne v deklinski šoli v Cankarjevi ulici v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročilo o društvenih zadevah. 2. »Socialno delo učiteljice«, predavanje Jele Levstikove, mešč. uč. 3. Slučajnosti in predlogi. Popoldne obisk mestnega muzeja in sesterski sestanek pri čašici kave. Ako pa bi, česar pa nečemo upati, ne bil sklep šolskega leta 28. jun. na vseh šolah, tedaj se vrši zborovanje prvi četrtek v

juliju, na istem kraju, ob istem času in z enakim sporedom. Pridite vse, ker zvedele boste mnogo zanimivosti. — Odbor.

+ LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO IN PROTIALKOHOLNO GIBANJE V ŠOLI. Na svojem zadnjem zborovanju je zbrano učiteljstvo sprejelo soglasno sledeče predloge, ki jih je stavil referent Rudolf Horvat.

1. Učiteljstvo priznava veliki pomen in korist šolskega protialkoholnega dela.

2. Za lastno učiteljevo proučevanje tega predmeta naj se nabavijo za sleherni učiteljski knjižnico sledeče brošure in brošurice: A. Štupca: Učna snov za pouk v ljudski šoli (Cena 3.60 K). Žganje (2 K). Protialkoholna kateheza (2 K). Mali protialkoholni katekizem (6 K). Učitelji v boju zoper alkoholizem 2 zvezka (20 K). Alkohol in mladina (1.20 K); dalje se še dobe nekateri letniki »Zlate dobe« in sedaj izhajajoči mesečnik »Prerod« (letno 40 K), ki mu je na namen poleg boja proti alkoholizmu tudi boj proti surovosti in nenravnosti. Znanstveno tako delo je: Dr. Robida: »Psihične motnje na alkoholni podlagi«, ki stane sedaj 60 K; končno na od istega avtorja prav kratka, poljudno pisana brošurica za starše »Boj alkoholu!« Izdala knjižnica zdravstvenega odseka za Slovenijo, št. 3. Večja nemška dela, priporočljiva za mestne oziroma okrajne učiteljske knjižnice, so: Dr. Hugo Hoppe: Die Tatsachen über den Alkohol (Cena okoli 130 K). Otto Koch: »Die Alkoholfirage«, München itd.

3. Šolski protialkoholni pouk naj se vrši o raznih prilikah (poročila o umorih, povzročenih po alkoholikih — razne nesreče, povzročene po alkoholu — v dneh pred in po praznikih, ob semanih dneh, zlasti pa pri šolskih predmetih).

4. Zaobljuba oziroma kontrola učenčev — abstinentov — naj se vrši po eno uro, in sicer ob začetku in ob sklepu šolskega leta ter 30. novembra, 15. februarja in 7. maja.

5. Oziraje se na odlok višjega šolskega sveta z dne 8. februarja 1920, števil. 1914 naj se zaobljuba šolskih otrok do 12. leta starosti opusti, starejšim pa se leta natančno pojasni in uveljavi samo za čas enega četrletja.

6. Vsak učitelj imej primerno urejeno »Preglednico o mladih junakih«.

7. V dosegu popolnega uspeha šolskega protialkoholnega dela je predvsem potrebno, da za to akcijo pridobimo rodilne naših šolskih otrok: zato naj se skliče čimprej roditeljski sestanek s primernim referatom.

8. Ker pa ni pričakovati, da bi se udeležili tega sestanka vsi ali vsaj večina roditeljev, zato naj se izda primerno tiškani »Poziv« na vse starše, s katerim se obvestijo o dolžnosti in veliki koristi popolne abstinence njihovih otrok.

9. Vsi šolski izleti naj se vršijo brez alkohola.

10. Vsako četrletje poroča pri krajni učiteljski konferenci vsak razrednik o uspehu oziroma neuspehu protialkoholnega dela v svojem razredu.

11. Pohvala oziroma graja učiteljstva sta edino primerni vzgojni sredstva za to šolsko akcijo: zato naj odpadejo vsi vnani znaki, podobice i dr.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ je imelo svoj redni občni zbor dne 13. maja t. l. v Dobrepolah. Udeležba je bila kljub temu, da je bilo mnogo tov. zadržanih, dobra.

Poročilo predsedstva. Tov. predsednik otvori občni zbor in oriše na kratko delovanje društva v pretečeni poslovni dobi. Predvsem pozdravlja zaročo Njega Vel. kralja Aleksandra I. z rum. princezino Marijo. Spominja se pa tudi velike žalosti, ki je zadela našega starostno nov. UJU ravn. Luko Jelenca, ko je v tako kratkem času izgubil svojo drago ženo in sina junaka. Druga težka izguba za nas učitelje je tudi smrt pedagoga Nerata. Navzoče učiteljstvo vstane v počaščenje njihovega spomina in zakliče trikratni Slava. — Nadalje so bile glavne točke njeovega poročila: Zakaj se privikrat danes zbiramo v Dobrepolah. Napredovanje naše organizacije. Skupščina v Rogaski Slatini in kongres v Zagrebu. Utisi s kongresa in vzroki raznih nam neljubih dogodkov. Vzodbuda k delu. Vpliv političnih razmer na nas. — Drugi del poročila predsednika pa je obsegal referat: Naše gnotno in socialno stališče, ki je obsegal tri glavne dele, in sicer: naše plače, naš novi šolski zakon in naša pragmatika. Poročilo predsednika so člani sledili z vso pozornostjo.

Tajnik poroča: Društvo šteje danes 76 članov in 1 častnega člana. Zborovali smo v preč. posl. dobi trikrat, in to vsakokrat ob iako številni udeležbi članov.